14. god. 1. broj
2012. g.

ZORNICA nova

Gle kako je lijepo kad su braća zajedno. Dođi brate i ti sestro i dopusti da te pjesma uskrslom Gospodinu ispuni radošću, zagrije ti srce, povrati snagu i ulije vjeru u bolje sutra. Oči će zablistati od sreće. Jer on je uskrsnuo i za tebe... (don Petar Mikić)

Svim čitateljima želimo sretan Uskrs!

Muka i korizma u hrvatskim pučkim napjevima

Srednjovjekovna književnost dijeli se na nabožnu i svjetovnu, u nabožnoj su poučni liturgijski, biblijski tekstovi, legende, alegorije, a kao nabožna drama javlja se Isusova muka. Hrvati u Mađarskoj imaju bogat izbor pjesama u kojima se spominje muka Isusova, plač njegove majke Marije, te cijela priča oko Isusova hapšenja, suđenja, raspinjanja, te smrti na križu. Tekst ovih pjesama je zabilježio Đuro Franković i objavio u Etnografiji Južnih Slavena u Madjarskoj 1993. godine. Na tridesetak stranica objavljeno je 36 žalosnih pjesama, tužbalica koje i u samom naslovu sadrže riječi : muka, raspelo, križno drvo, propeti, Golgota itd. U istoj zbirci objavljeno je 12 pjesama na temu plač Majke Marije, osnosno 19 na temu bol Majke Marije. Najviše je tekstova sakupljeno u županiji Zala, 30 komada, od tih je 19 ispjevala, odnosno otkazala Marija Rodek iz Sumartona. U Baranji je Franković zapisao 16, od toga je osam ispjevala Ana Jozin iz Šikloša/Semartina, te Janja Vargović iz Kašada. Izdvajam nekoliko naslova: Magdalena jafkala, Na dvoro Pilatoša, Tuzni glasi od vse stran, Imala sam jednog sina, Muka boga Gospodina, Drago križno dervo, Križ preteški jesi nosil, Oh žalosni dnevi, Na visokoj gori Kalvariji, O moja propeta ljubavi. Veći dio tih pjesama jeste opisnog karaktera, u mnogima se takoreći svojim riječima javljaju tipična lica koja su, prema Bibliji, bila nazočna u toj cijeloj priči, Majka Marija, Ivan, Pilat, Marija Magdalena. U mnogim se tekstovima čitač ili pjevač poistovjećuje s onima koji su pratili Isusovu muku i bili zastrašeni, uplašeni, zaprepašteni događajem. Naprimjer: *„Da smo mogli i mi tamo biti, kano kiša gorke suze liti, svete kapi krvi bi ljubili, odandje se ne bi udaljili."* Ili *„Nema milosrdnosti niti prave žalosti koj' se teb' ne smiluje na križ propet Isuse."* I evo još jednog navoda: *„O moja propeta ljubavi, moja duša i danom i noćom cvili daleko od tebe izvore svake milosti."* Ovi tekstovi, osim kulturološke vrijednosti imaju i svoju književnu vrijednost. Pjesme se prenose iz regije u regiju, jedan naraštaj ih predaje drugome i tako se, na osobit način, uspostavlja cjelovitost hrvatske književnosti. Ta je poezija recitirana ili pjevana, poput domaćih narodnih pjesama Religiozni duh hrvatske književnosti živi na hrvatskom tlu od njezinih početaka do danas. Kršćanstvo je utisnulo duboki pečat na povijest, tradiciju, usmenu i pisanu književnost. Biblijskim temama i kršćanskim motivi nadahnjivali su se književnici i autori usmene književnosti.

glavna urednica
Milica Klaić-Tarađija

IZ SADRŽAJA:

Stručni savjetnik: vlč Franjo Pavleković

Uredila: Milica Klaić-Tarađija

Omotnica: Rad Anite Mandić-Kolar
Grafička priprema: Tomislav Tarađija

Broj ostvaren uz novčanu pomoć:
Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu

Osnivač i nakladnik: Zaklada Zornica

Adresa uredništva: Kökény, Kossuth Lajos 10/b.
Tel-fax: 72-462-114
Mobitel: 30/4110461
e-mail: milica40@freemail.hu, zornicanova@gmail.com

HU ISSN 0866-5788

Molitva Blaženoj Divici Mariji

Sidi Gospa na zlatnoj stolici,
Zlatnu knjigu štije, grozne suze lije.
Njoj dolaze dvanaest apoštola i četiri anđela.
"O, Marijo, Majka naša,
Što si tako žalosna?"
"Kad me pitate, 'oću vam pravo kazat.
Imala sam Sinka jedinka,
Židovi ga u'vatiše,
Na križ propeše,
Svetu krunu skidaše,
A trnovu nabijaše.
Kud krvca frcaše,
Tud cviće nikoše.
Anđeli se skupiše,
Cviće poberuše,
U kalež ga meću
I nose ga na oltar.
Nebo se otvori,
Sam Bog govori:
"Ko bi ovu moju molitvicu
Svakoji dan po jedanput izmolio,
Nit bi se bojo noćnoga mraka,
Danjom zraka,
Nit sivanja,
Ni munja,
I još bi iskupio
Očinu i materinu dušu iz pakla,
I onga ko se izmoli." Amen.

Kazivala: Mariška BOŠNJAK, PUPINA, Semelj,
Baranjska županija. Zabilježio: Đuro FRANKOVIĆ

Uskrsna poslanica

Kad je u rano uskrsno jutro, „još za mraka", Marija Magdalena pošla na grob, činilo se da je konačna istina o Isusovu životu i njegovu djelu bila smrt. Grobni kamen zapečatio je za nju ne samo Isusovo propovijedanje i čudesa, nego i zasjenio istinu o Isusovoj osobi, postavši svjedokom gorke istine o besmislu bilo kakve ljubavi, dobrote i solidarnosti. Grobni je kamen Mariji Magdaleni, i svima nama, nametnuo pitanje: Ima li život uopće smisla kad sve ionako završava grobnim humkom? Grob je pritisnuo sve nade i sve ideale - svu milost blaženstava i poziva na obraćenje i svu vrijednost časnoga, iskrenoga i poštenog života. Iskrenu, vjernu i požrtvovnu ljubav pretvorio je u bolno razočaranje i iskustvo potpune napuštenosti. U pitanje je stavio istinu, jer je ljudi nisu prepoznali niti su je prihvatili, pokazujući da ona može biti ismijana, ušutkana, potkupljena, pobijeđena, krivotvorena, obezvrijeđena, osuđena i pokopana. Isus je živio potpuno za druge, ponajviše za one koji su na rubu, pritisnuti patnjom i različitim nevoljama. Posve, i do kraja, opredijelio se za ljubav, mir i nenasilje, za praštanje i istinu. I upravo je zbog toga bio osuđen i raspet na križ. No, kad je Marija Magdalena stigla na Isusov grob, „opazi da je kamen s groba dignut" (Iv 20,1). Odbačeni kamen postao je kamen zaglavni (usp. Dj). Onoga koji je bio smaknut, toga Bog uskrisi (usp. Dj 5,30). „Nije ostavljen u Podzemlju, niti mu tijelo truleži ugleda" (Dj 2,31). Ustao je onaj koji je bio raspet - vrhunac Božjih putova prema čovjeku i s čovjekom, konačna Riječ i Istina povijesti spasenja, valjana i odlučujuća za sve ljude, kroz čitavu povijest. Onaj koji živi životom kako to Bog hoće, u skladu s voljom Božjom sve do smrti, onaj koji ostaje vjeran istini i neprolaznim vrednotama i 'čuva' zapovijed ljubavi - makar zbog toga morao i trpjeti - taj prolazi putem spasenja Gospodnjega. Kamen dignut s Isusova groba svjedoči da istina ne ovisi o ljudima, ni o broju onih koji je smatraju istinom! I kad je nadglasana i ušutkana, istina ne prestaje biti istinom. Ne može biti svedena ili izjednačena s onime što u nekom trenutku odgovara određenim interesima i ciljevima. Ni u osobnome ni u javnome životu ona ne trpi poigravanja i trgovanje, prešućivanje i polovičnost. Ne dopušta da bude u nečijoj službi, podvrgnuta interesima ili da linija manjeg otpora postane kriterijem etičnosti, morala i poštenja. Istina se uvijek suprotstavlja razarajućem mentalitetu lakomosti, potplaćivanja i korupcije. Istina ne pita za cijenu, ne boji se moćnika ovoga svijeta, nego je toliko u sebi snažna da je u stanju sve staviti u pitanje. Ako treba, ona prihvaća i poniženje, ismijavanje, etiketiranje te herojsku žrtvu - zato jer zna da je to može samo pročistiti i produbiti te učiniti još snažnijom. Na osobnome i društvenome planu istina pred sve nas stavlja zahtjev preobrazbe te u nama odgaja istinsku plemenitost srca, oslobođenu sebičnosti i uskogrudnih interesa, raspoloživu i spremnu za svakovrsna djela ljubavi. Dignuti kamen s Isusova groba svjedoči da istina ne može postati predmetom trgovine i da se o njoj ne može pogađati niti dogovarati - jednostavno zato jer je istina te je, kao takva, vječna i nepromjenjiva. Kamen dignut s Isusova groba ovoga nas Uskrsa zato poziva na spremnost umiranja vlastitoj sebičnosti i parcijalnim interesima. Poziva nas da različite poglede i interese ugrađujemo u potpunije sagledavanje istine. Usmjerava nas prema većem stupnju solidarnosti i osjećaja za drugoga. Obdaruje nas milošću koja nas osposobljava da različite poglede i interese mudro ugradimo u potpunije sagledavanje istine. Daje nam snagu za istinsku ljubav, za veći stupanj solidarnosti i osjećaja za drugoga te pošten rad i suočavanje sa životnim poteškoćama.

Crtež: Ana Šnajderić /arhiva Zornice/

U Đakovu, o svetkovini Uskrsa 2009.

+MARIN, nadbiskup i metropolit

Izvor: Portal Biskupije đakovačko-srijemske.

Uskrs

Uskrs je blagdan kršćanskog svijeta koji povezuje vremena. Nije slučajno što su ga u nekdašnja vremena nazivali solemnitas solimnitatum, što će reći blagdan blagdana, odnosno Dominika Resurrectionis, u značenju nedjelja uskrsnuća.

POVIJEST Porijeklo blagdana nalazi se u doba izlaska izabranog naroda iz Egipta. Nakon desetog egipatskog zla, pogibije egipatskih prvorođenaca, izabrani narod izlazi iz Egipta. Prisjećajući se na ovaj događaj, Pashu, na zapovijed Mojsija, blaguju svake godine.Isus je sa svojim učenicima blagovao večeru Pashe. No na toj poslijednjoj večeri umjesto spomena na stari savez, vezao je novi u ime svih ljudi. Žrtva toga novog saveza postao je upravo on sam. Naime prilikom takvih događanja podnesena je životinjska žrtva, da bi se na taj način zapečatio, potvrdio ugovor. U staroj crvki se na Veliku subotu nije održavalo misno slavlje, kao ni danas. Bio je to dan žalosti, proslava Uskrsa otpočela je nakon što je pao mrak, u noćnoj liturgiji koja se sastojala od posvećenja vatre i vode, od krštenja odraslih, od prigodnih čitanja da bi na kraju sve kulminiralo u svetoj misi. Usksrna procesija je kasnijeg datuma.

SADRŽAJ Ljudi su oduvijek vjerovali u nekom zagrobnom životu. Vjera u osobno uskrsnuće počela je vladati u III. stoljeću prije Krista. Ovo podrazumijeva polemiku farizeja koji su vjerovali u uskrsnuće i saduceja koji pak nisu, pomoću koje traže Isusa. Prema njegovom nauku je jednosmisleno, postoji uskrsnuće osobe, odnosno tijela. Potvrda ovoga nauka je što je Isus doista uskrsnuo, te da je smrt i grijeh savladao. Zbog čega je to za nas važno? I da Isus nije uskrsnuo, otkupljenje grijeha bi se ostvarilo, no ne bismo imali potvrdu za to. Njegovo ukazanje učenicima i drugima u četrdeset dana poslije uskrsnuća ima za cilj da se puku dokaže i pokaže činjenica uskrsnuća. Ako je uskrsnuće bilo moguće za Isusa, Bogočovjeka, tada je moguće i za mene, običnog čovjeka. Isus je, dakle, sa svojom mukom, smrću i uskrsnućem spasio mene, savladao smrt i grijeh.

N***EKOLIKO LITURGIJSKIH SIMBOLA*** Uskrsna liturgija puna je simbola, tišina Velike subote je tišina bdjenja nad mrtvim tijelom. /Stari je običaj obilazak Svetog groba na taj dan. /Obred počinje noću, noć je simbol smrti. U toj noći, u tom mraku pojavi se nova vatra, novi oganj, da bi Kristovo svjetlo savladalo noć. Uskrsna svijeća simbolizira uskrsnulog Krista, naime on je uskrsnuo u stojećem položaju i svijeća je uspravna, ona se te noći „ukrašava". U svijeću zabodene kuglice tamjana jesu pet Isusovih rana, datum označava njegovu pobjedu, alfa je to i omega za svavremena. Križ je u tom kontekstu znak otkupljenja. Ulazak procesije u crkvu jeste znak Isusova ulaska, a sve više gorućih svijeća su svjetlo uskrsnuća u tumačenju povijesti otkupljenja, i uskrsnih radosti. Prigodna čitanja dokaz su da Bog ne zaboravlja svoj narod, a mnoštvo „aleluja" radosni su usklik njegova naroda.

Svim čitateljima Zornice želim od Boga blagoslovljene uskrsne blagdane.

vlč. Franjo Pavleković

Svete mise u Pečuhu

Red svetih misa na hrvatskom jeziku u Pečuhu od 9. travnja do 19. kolovoza 2012.
Crkva Svete Elizabete Ugarske Kertvaroš.
Misna slavlja predvodi vlč. Franjo Pavleković

9. travanj 2012. Uskrsni ponedjeljak. Sveta misa počinje u 16 sati.

20. svibanj 2012.
Prva pričest. Sveta misa počinje u 16 sati.

17. lipanj 2012.
Tradicionalni Hrvatski dan u Pečuhu. Sveta misa počinje u 11 sati. Misu slaviti u Katedrali je pečuški biskup mons. György Udvardy pozvao mons. dr-a Marina Srakića đakovačko-osječkog nadbiskupa i metropolita.

15. srpanj 2012.
Sveta misa počinje u 16 sati. Gostuje KUD Mohač iz Mohača.

19. kolovoz 2012.
Sveta misa počinje u 16 sati. Nakon mise blagoslov vozila.

Pečuški biskup mons. György Udvardy posjetio je 12. siječnja, u Nadbiskupskom domu u Đakovu đakovačko-osječkog nadbiskupa mons. Marina Srakića. Ovo je ujedno i prvi posjet pečuškog biskupa susjednoj mu Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji, nakon što ga je Sveti Otac početkom travnja prošle godine imenovao novim biskupom Pečuške biskupije. Posjet pečuškog biskupa nastavak je dobre i plodne suradnje dviju biskupija. Biskup Udvardy je pozvao nadbiskupa Srakića na pečuški hrvatski dan, te pomoćnog biskupa Hranjića na blagdan Presvetog trojstva u Đud.

Uskrs, zeko i jaje

Blagdani su dio našeg života, u pamćenju čuvamo radosne slike obiteljskih slavlja, svetkovina i blagdanskih zbivanja. Vjerski blagdani su dio naše kulture i predajne baštine, koji se prenose s naraštaja na naraštaj. Zato je važno da uz sve obaveze i svakodnevnu jurnjavu, mi roditelji, nađemo vremena za obiteljsko okupljanje, da njegujemo tradiciju sa svojim najmlađim članovima obitelji. Prigodom nadolazećih uskrsnih blagdana pravo je vrijeme da zastanemo na tren i da pokušamo svojoj djeci objasniti što je smisao Uskrsa. Uskrs je najveći kršćanski blagdan, blagdan Uskrsnuća Isusa Krista. Smrt i uskrsnuće su pojmovi kojima se djeca ne poistovjećuju lako, no simboli koji prate korizmu i Uskrs mogu im biti od pomoći u razumijevanju i doživljavanju tog blagdana. Simboli Uskrsa simboli su buđenja proljeća. Jaje, danas nerazdvojivo povezano s proslavom Uskrsa, znak je čistoće, plodnosti i novog života. U srednjem vijeku jaje je čak bilo i platežno sredstvo. O bojanju jaja svjedoče zapisi već iz 13. stoljeća. Pisanice su obavezan sastavni dio uskrsnih dekoracija, ali služe i kao tradicionalni dar. Pisati je zapravo staroslovenska riječ koja znači i slikati, pa su pisanice zapravo oslikana jaja. Crvena boja simbolizira božansku ljubav i nadu. Unatoč velikoj ponudi umjetnih boja za pisanice, tradicionalne metode ukrašavanja još su nezamjenjive. Djeca će biti oduševljena ako uz vašu pomoć pisanice izrade sami. Među uskrsnim simbolima naći ćete i razne životinje. Janje je simbol čovjeka, jer je Isus predstavljen kao dobri pastir koji pazi na svoje ovce. Izraelci su koristili krv janjeta da bi spasili prvorođence u drevnom Egiptu. Puno je teže djeci objasniti zašto zec ostavlja jaja u gnijezdo, zar nije logičnije da to čini kokoš? U pretkršćansko doba zečevi su bili znani kao životinje s najbržom mogućnošću razmnožavanja i kao simbol plodnosti. Kao uskrsni simboli, zečevi su se počeli koristiti u Njemačkoj u 19. stoljeću. Uskrsni zeko postao je izvorom najveće dječje radosti. Djeca vjeruju da, ako su bila dobra i poslušna, zeko će im donijeti šarena jaja i poklone u gnijezdo od trave. Česti simboli su i pilići koji izlaze iz ljuske, kao što se rastvorio Isusov grob, a znače novi početak i rađanje novog života. Svečanosti Uskrsa pridonose i kuhana jaja, šunka, mladi luk, pečenja i razni kolači. No prije nego što ih stavimo na blagdanski stol valja ih blagosloviti. Blagoslov jela stara je crkvena i pučka tradicija koja se obavlja na Veliku subotu ili rano jutro na sam Uskrs. Pripremite zajedno sa svojom djecom košaricu za blagoslov hrane i pođite zajedno do crkve! ⟶

Uskrs većina nas doživljava kao vjerski blagdan, međutim uz njega se vežu i brojni narodni običaji. Prije Uskrsa kuća se mora očistiti u skladu sa dušom. U sjeverozapadnim krajevima Hrvatske običaj je paljenje krijesa na noć prije Uskrsa, koji simbolizira dolazak Kristove svjetlosti i uskrsnuća. Zapali se hrpa suhog granja, oko koje se okupe ljudi. Djeci je to zanimljiv i uzbudljiv doživljaj, jer im je dozvoljeno da budu vani po mraku oko vatre. Tucanje jajima jedan je od najstarijih uskrsnih običaja. Udara se jajetom u jaje sve dok nekome ne pukne ljuska. Pobjednik je onaj čija je ljuska najmanje oštećena. Pomurskim Hrvatima dobro je poznato matkanje. U nedjelju nakon Uskrsa svaka bi djevojka poklonila svojoj najboljoj prijateljici pisanicu i na taj način postanu „matke" ili sestre za cijeli život. I, pričuvajte se na uskrsni ponedjeljak, ako u vašem kraju postoji običaj uskrsnog polijevanja djevojaka! Simboli Uskrsa nisu samo pisanice i zečevi, nego i toplina, i dobrota u našim srcima. Zasigurno nema ljepšega da okupimo užu i širu obitelj, te da zajedno provedemo vrijeme. Zajednički trenuci bit će dijelovi mozaika koji će jednoga dana biti jedinstvena slika sretnog djetinjstva. Sretan Vam Uskrs!

Timea Šakan-Škrlin

Iz Zvonika 4. 2006.
Alojzije Stantić

Uskrsnuće pod atarskim križom

Dobro se sićam na majku. Prija neg sam pošo u škuli često su me ko najstarijeg unuka uvatili za ruku da š njima iđem pod križ. Malo-malo pa su bili rđavi (bolešljivi) zato i dospiveni, imali su potribu da se molidu pod križom. Od majke sam naučio zašto triba ić pod križ. Natrag se nismo žurili pa se trevilo da su se prid veče s kimgod zadivanili, uvukli se u mrak. Majka nisu volili da ji u ravni uvati mrak. Samnom su bili cigurniji. Ko da je bilo juče. Uskrsnuće sam upozno pod našim križom. Nikoliko nji su mi ostali obaško u sićanju. Taj virski obred uvik pada u vrime uštapa, a on se nastaro da narod stazom el vagašom (kolotragom) puta ne ševelja (necigurno iđe) već da pod križ i brez fenjera komotno dokoraca. Uštap je nuz "namigivanje" tušta zvizda rasuti po nebu, ko kokica u protaku (rešeto krupni okaca), pokazo svu lipotu ogoljene ravni. Križ je nadvisio golu ravan. Iz daljeg su se nazirali bajmačka i pačirska crkva, a okolo iza dračovovi šumnjaka sakriveni salaši dali su obašku lipotu ravni. Komešanje svita u ravni, naglas molenje i pivanje, uzbunilo je salaške vaške nenaviknute na tako štogod usrid noći. Uskrsnuće su virnici u dalekim crkvama dočekali poslipodne. Ko je od salašara dospio pod dalekim kalvarijama su izmolili križni put, a al su zato došli pod atarski križ s onima koji nisu išli pod kalvariju. Kad se dobrim smračilo narod se počo kupit, a kad su ošacovali da su došli koji su naumili pridnjak je počo molitvu, malo su zapivali, još jedared izmolili križni put, obavili su obred Uskrsnuća po svetoj knjigi, dokrajčili su ga dobrim posli ponoći. Nisu se oma razišli, čestitali su radosnu vist, malo divanili i onda natenane očli na salaš. Pa adetu nikoliko čeljadi su ostali pod križom da dočekaje zoru, da križ ne ostane sam. Na salašu su reduše spremile posvetilište, posli molitve i zafale Bogu na daru kojeg ćemo ist, latili smo se posvetilišta. Njeg su zalili kevidinkom, a posli ila pušači se u zapećak mašili duvankese koju su na Čistu sridu tamo ostavili da otpočiva.

Na prelu

Korizma i post

Nakon veselog i glasnog pokladnog razdoblja koji je naslijedio blagdan Sveta tri kralja u životu katolika iznova stiže mirnije i tiše doba vezano uz duhovnu pripremu i preporod. U preduskršnjem periodu, tj. za vrijeme Korizme - koja traje četrdeset dana od pepelnice (čiste srijede) do Ukrsa (svetkovina Kristovog uskrsnuća), najvećeg blagdana katolika - iznova nam se nudi prilika za približavanje Bogu, kao i za prihvaćenje poziva Isusa Krista kako bi smo predali cijeli život koji inače pripada Njemu. U Svetom pismu nudi se putokaz za ovo duševno, vjersko napredovanje i preobrazbu, uostalo uz pomoć milostinje, molitve i posta.

„Zato kad daješ milostinju, ne trubi pred sobom, kako to čine licemjeri po sinagogama i ulicama, da ih slave ljudi. Zaista, kažem vam, već su primili svoju plaću. Kad ti daješ milostinju, neka ti ne zna ljevica što ti čini desnica, kako bi tvoja milostinja bila tajna. Otac tvoj, koji vidi u tajnosti, uzvratit će ti.”

Matej 6;2-4

Dobro djelo koje činimo drugima iz čista srca bez ikakve druge namjere može nas dovesti još bliže Isusu i tako se produbi vjera u Boga prema Njegovom blagoslovu.

„Kad molite, ne budite kao licemjeri koji se vole upadno moliti u sinagogama i na raskršćima, da ih vide ljudi. Zaista, kažem vam, već su primili svoju plaću. A ti kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata te se pomoli Ocu svom u tajnosti, pa će ti platiti Otac tvoj, koji vidi u tajnosti, uzvratit će ti.”

Matej 6;5-6

Komunikacija s Bogom je neophodna u vjerskom životu kao i u svim segmentima života. Radi toga trebamo naučiti moliti i rasti u molitvi kako bi se što bolje otvorili u njemu prema Isusu. Pogotovo kad se pomolimo za našu vjeru koju želimo razvijati iz dana u dan. U tomu nam je na veliku pomoć i Sveto pismo, a osim toga i obitelj gdje možemo „zatvoriti vrata sobe” ili pomoliti se skupa s djecom kako bi se i ona naučila što prije koliko je to dobro za sve nas! U korizmenom razdoblju možemo prići sasvim blizu Isusu i uz pomoć molitve. Prema tomu iz Božje milosti raste naša vjera, duša i nada (tako i mi sami), a iz druge ruke moleći se još više radi usklađivanja života i djelovanja.

„Kad postite, ne budite mrki poput licemjera, koji izobliče lice da ih zapaze ljudi kako poste. Zaista, kažem vam, već su primili svoju plaću. A ti kad postiš, namaži glavu i umij lice da te ne vide ljudi gdje postiš, nego otac tvoj, koji je u tajnosti. I Otac tvoj, koji vidi u tajnosti, uzvratit će ti.“

Matej 6;16-18

Kad je riječ o postu često puta se misli na uzdržavanje vjernika od neke vrste hrane (najčešće mesa) za vrijeme korizme i to svakog petka. Postom se želi izraziti pokora, žrtva, kajanje prema Bogu u znak priprave za blagdan. Ali nije riječ samo u „gladovanju”, čak šta više o približavanju prema Isusu Kristu. Preko posta možemo predati još više od sebe, iz svoje svakodnevnice čija uloga bi se trebala smanjivati u našim životima, a vjera u Boga porasti kako bi postala sve veća i veća! Do toga nas može dovesti odreka od bilo koje vrste užitka koji ima preveliki značaj u našim životima. Kad se toga oslobodimo i predajemo mjesto našem Ocu možemo postati sasvim slobodni, veseli i sretni u Njemu! Preko svih ovih naših djelovanja i pouzdanja u Boga možemo prepoznati Božju radost prema nama! Do tog nas može dovesti ljubav i služba prema našem svemogućem Bogu!

Mirjana Bošnjak

Pokrenuto je Glasilo o svetim misama na hrvatskom jeziku, koje se održavaju u crkvi Sv. Mihovila u Budimpešti. Budimpeštanska Crkva Svetog Mihovila u Gradskom centru (Engleske gospođice) od 1993. godine primila je pod svoje okrilje misne službe zajednice budimpeštanskih Hrvata, a u razdoblju između 1994.-1998. g. rektor crkve bio je hrvatski dušobrižnik Antun Knežević. Ovo glasilo namijenjeno je svrsi da o svetim misama na hrvatskom jeziku i ostalim hrvatskim programima izvješćuje one koji se registriraju kao korisnici. Glasilo se pojavljuje periodično, neredovno. No ovdje se pojavljuju i termini sa svetim misama na hrvatskom jeziku, koje se održavaju s početkom u 17 sati. Uskrsnu svetu misu 8. travnja, predvodit će vlč. Arpad Horvat, za dva tjedna 22-og travnja, misno slavlje predvodi vlč. Vjenceslav Toth. Misna slavlja bit će održana nadalje 13-og i 27-og svibnja, te 10-og lipnja.

U posjetu misionarki ljubavi

Siromaštvo, prljava odjeća, prazan želudac i smrad životni su doživljaji koji u nama izazivaju neugodan osjećaj i na neki način nas i plaše. Ipak, sjedim na klupi između dvije sestre iz družbe „Misionarke ljubavi" i zajedno se molim sa šezdesetak beskućnika u jednoj kapelici na periferiji Varšave. Tko su te žene, koje ostavljajući svoje domove i obitelji skrbe o napuštenim ljudima čije društvo nitko ne traži? Koje su uvijek na djelu, svojom pažnjom, ljubavlju i služenjem u blizini potrebnima. Kratak uvid u rad misionarki omogućava mi sestra Stanislava, Hrvatica koja već 34 godine hoda putevima Majke Terezije. Žena koja mi je stalno u mislima od kada sam je upoznala. Na početku našeg prvog telefonskog razgovora iz razloga skromnosti prvo odbija dati „intervju", međutim na kraju me ipak pozove u samostan i dozvoli mi da napišem svoje dojmove. Bez olovke i papira, bez fotoaparata sjedim i slušam priče te jednostavne, ali duboke osobe. Misionarke ljubavi su rimokatolički vjerski red koji je osnovala Majka Terezija (1910.-1997.) u Kalkuti 1950. godine. Majka Terezija poznata je redovnica iz katoličke albanske obitelji, dobitnica Nobelove nagrade za mir 1979. godine. 2003. godine papa Ivan Pavao II. proglasio ju je blaženom Majkom Terezijom od Kalkute. Njezino djelo i danas živi, preko 4000 sestara i 500 braće 80 nacionalnosti u 150 zemalja svijeta pripadaju redu Majke Terezije nastavljajući nesebično pomaganje siromašnima, bolesnicima, umirućima i napuštenoj djeci. Misionarke ljubavi polažu četiri zavjeta: pored siromaštva, čistoće i poslušnosti, i četvri zavjet služenja najsiromašnijima od siromašnih. U toj međunarodnoj redovničkoj družbi sestre međusobno komuniciraju na engleskom jeziku. Uvijek me je zanimalo kakva li je ta snažna želja darivanja svog života u potpunosti Bogu. U slučaju sestre Stanislave put do konačne odluke bio je pun neodlučnosti i prilično je dugo trajao. Pod imenom Petrunila Miklaušić rodila se za vrijeme drugog svjetskog rata u Lomnici, nedaleko od Zagreba. Njezin otac s gradišćansko-hrvatskim korijenima bio je učitelj i zapisivač narodnog blaga Turopolja. Kao mlad zbog jedne bolesti ostao je paraliziran i često je čitao životne priče svetaca tada još maloj djevojčici i trojici njezine mlađe braće. Prema riječima njezine majke, uvijek je govorila da će postati časna sestra, ali toga se ne sjeća. Dobro se sjeća, međutim kako je u mladosti za vrijeme socijalizma skrivajući hodala k svetoj misi svaku nedjelju u drugu crkvu. Obitelj je dala i jednog svećenika u osobi fra Daroslava Miklaušića, koji danas služi u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Beču. Kao diplomirani defektolog 1963. odlazi u London na stručno obrazovanje gdje ostaje šest godina. Tu je prvi puta u dnevnom listu „The Times" ugledala sliku Majke Terezije, a nakon toga je potražila misionarke i provela s njima dva dana, međutim mislila je da taj život nije za nju. Svoj život je nastavila u Zagrebu radeći u školi sve do ljeta 1978. godine kada je Majka Terezija posjetila Zagreb i prisustvovala svetoj misi u isusovačkoj crkvi u Palmotićevoj ulici. Tu se dogodio onaj sudbonosni trenutak kada joj je Majka Terezija pogledala u oči i otključala njezino srce. Još uvijek nesigurna, s obzirom da je tada već imala 36 godina, napisala je pismo Majci Tereziji i izrazila svoju želju za ulazak u red. Odgovor Majke bio je brz i kratak: „Čekaju te sestre u Londonu."

Prvi zavjet položila je u Rimu 1981. godine. U to vrijeme Misionarke ljubavi imale su svega 8 kuća po svijetu. Prva samostalna misija bila joj je u Zagrebu, gdje je 1981. godine otvorena prva kuća u komunističkoj zemlji. Nakon toga slijede misije u Portugalu, Italiji, Bronxu, zloglasnoj njujorškoj četvrti. U međuvremenu 24. svibnja 1987. godine položila je i vječni zavjet. Služila je odbačenim, siromašnim i bolesnim ljudima bez obzira na vjeru i nacionalnost u Rusiji, Armeniji, Albaniji, Škotskoj, Irskoj i Indiji. Redovnica Stanislava u Poljsku je stigla 1989. godine, a trenutno je na službi u kući Družbe sestara Misionarki ljubavi u Varšavi, koja služi i kao formacijski centar. Starije sestre ovdje pomažu kandidaticama da osnažuju svoje iskustvo vjere, da upoznaju duhovnost, život i pastoralni rad u redovničkoj zajednici. Zanimljivo je, da od smrti Majke raste broj zvanja u družbi, trenutno u Varšavi na pripremama boravi šest Poljakinja i jedna Hrvatica. ⟶

Sve su to diplomirane djevojke, defektolozi, socijalni radnici, medicinske sestre koje su i inače osobito osjetljive na probleme drugih i imaju motivaciju da pomažu druge. Dnevni ritam u samostanu je veoma strog. Stoga sam zahvalna poglavarici kuće sestri Margiti iz Budimpešte što je dozvolila sestri Stanislavi da mi podari sat i pol vremena iz svog života. Buđenje je u pola pet, a dan započinje molitvama i svetom misom. Ujutro od 8 sati primaju beskućne, bespomoćne i osamljene ljude, te im omogućuju kupanje i pranje odjeće, kako bi mogli bar malo vratiti svoje ljudsko dostojanstvo. Većina tih ljudi su muškarci, i u ovo hladno vrijeme uvijek ih je više nego ljeti kada imaju više mogućnosti za neki privremeni rad. Osigurava se i svakodnevna prehrana za njih. U kući ima 26 kreveta za bolesne. Svaki dan u tri sata popodne su molitve, jer kako sestra kaže, i dušu treba liječiti. Skrb za bolesne i siromašne nije samo karitativni rad, već i susret s Bogom. Sestre žive u veoma skromnim uvjetima i djeluju isključivo zahvaljujući donacijama. Nisu zabrinute za svoj život, jer „Bog se brine za ptice nebeske", kaže mi s osmijehom na licu sestra Stanislava. A kada ju upitam što joj je bilo najteže u misijskom životu, ona odgovori: „Niti jedne sekunde nisam požalila što sam otišla u sestre". Brinuti se o najtežim bolesnicima ili napuštenoj djeci, savladati umor nikada joj nije bilo teško. Služiti Isusu, predajući se i srcem i dušom poslušnosti i poniznosti bio je pravi izazov. Sestra Stanislava na izlazu iz samostana oprašta se od mene riječima: „Znate, ljubav, sreća i mir ne može se kupiti novcima, a ja to sve imam u srcu. Pitam se ponekad, o Bože, zar sam ja to zaslužila?"

Timea Šakan-Škrlin

Himna životu

Život je ljepota - divi joj se!
Život je prilika - iskoristi je!
Život je san - pretvori ga u stvarnost!
Život je izazov - suoči se s njime!

Život je obveza - ispuni je!
Život je igra - odigraj je!
Život je dragocjen - pazi na nj!
Život je bogatstvo - sačuvaj ga!

Život je tajna - spoznaj je!
Život je ljubav - uživaj u njoj!
Život je borba - prihvati je!
Život je obećanje - ispuni ga!

Život je tuga - prevladaj je!
Život je himna - zapjevaj je!
Život je tragedija - uhvati se u koštac s njom!
Život je avantura - riskiraj!

Život je sreća - zasluži je!
Život je život - ne daj ga!

Bl. Majka Terezija

Vlč. Franjo Pavleković predvodi obilazak križnog puta na pečuškim Kalvarijama

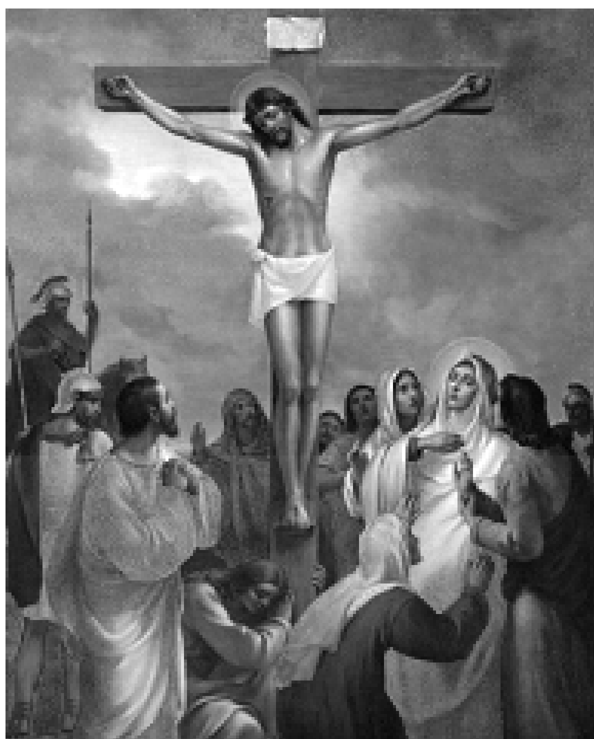
Gospin plač

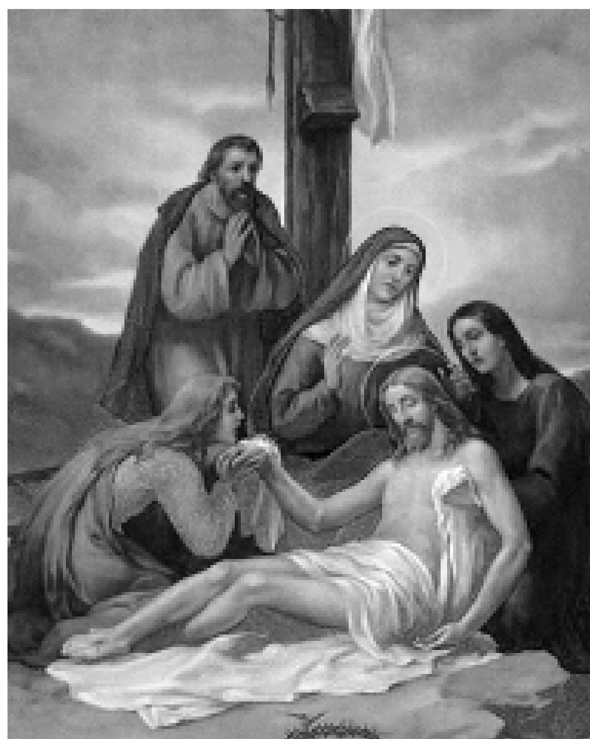
Poslušajte braćo mila, gorku muku Gospodina, Isukrsta Božjeg Sina, koju za nas na se prima, i zaradi našeg mira gdje na križu gor' umira. Vi pošteni redovnici, Isusovi namjesnici crkve Božje porušite, za Isusom procvilite, narod na plač pobudjujte, za Isusom s njim tugujte, i slušajte mirno sade Majke Božje teške jade. Čeka Gospa ucviljena, sva suzama oblivena, čeka glase od svog sina, Isukrsta Gospodina. A kad smotri svog Ivana, tužna, svega zaplakana, gdjeno cvileć sam dolazi, kano da ju smrt porazi. Problijedi joj bijelo lice i bez svijesti pade nice. Priskoči k njoj Magdalena, uze Gospu na koljena, a Gospine sestre mile, s Magdalenom ljuto cvile. Kad se Gospi svijest povrati, počme Ivan kazivati: *„Ah, poslušaj tužna slova, sveta Majko Isusova! Meštra našeg, dijete tvoje, proklet Juda izdao je! Sinoć skupa svi bijasmo i svršivši večericu Otidjosmo u goricu. Tu u vrtu Getsemane, Moliti se sin tvoj stane, al ga jaki strah moraše, Znoj ga krvav probijaše. U to, dok se Isus moli, sidje andjel s neba doli. On ga tješi, on ga krijepi, dok se Isus ne okrijepi, gotov trpit svaku bolju i očevu činit volju. Taj čas Juda, izdajica, podmićen od polgavica, S oružanom četom dodje, te Isusa ljubit podje. „Zdravo Meštre!" progovori, Isus ljupko odgovori: „Judo, zar me tim izdaješ, što mi ovaj cjelov daješ?" Na to četa na nj napane, a mi bježi, na sve strane, Te dušmani sada sami biju meštra palicami, Po vrtu ga svuda vežu, zatim svi se podigoše. U dvor Anin s njim odoše."* Kad te riječi Ivan svrši, na zemlju se Gospa sruši, veliki je strah umara, mač joj britki srce para. Problijedi joj obraz mili, zajauče i zacvili: *„Jao, sinko, željo moja, tužna li je majka tvoja, gdje si čedo moje drago, moje sunce, moje blago? Jao, sestre, pomozite, za sinkom me odvedite!"* Na te riječi svi se dignu, pred dvor Anin cvileć stignu čuju gdje se se vika ori, po Aninih bijelih dvori. Čuju zlobna gdje svjetina krivo tuži Božjeg Sina. Čuje majka, puna tuga, gdje joj dijete ćušnu sluga, gleda tužna i opazi gdje iz dvora svijet izlazi vodeć sobom dijete njeno, svezano i naruženo. Jadna mati dobro sluti da će Isus poginuti, da će stradat sin joj mili, kako tužna da ne cvili; *„Jao meni, dijete moje, gledaj tugu majke svoje: zar ćeš sinko, zbilja proći, da ne bacis na me oči! Il me zbilja ti ne vidiš, il se majke svoje stidiš? Ne zadaj mi rane nove, slušaj gdje te majka zove. Kog' ću za te zamoliti tko će za te govoriti, evo svi su proti tebi, kako tužan propo ne bi!"* Kada Gospa to doreče hoće k sinku da priteče. Al Židovi, ubojice, otisnu je nemilice, a Isusa dalje vuku svi ga ruže svi ga tuku. U dvor Kajfin kad s njim dodju, svi ga krivo tužit podju: da im prosti narod vara, da ga buni protiv cara, da se služi vražjim činom, da se diči Božjim Sinom. Upita ga Kajfa smjesta, je li božji sin doista; *„Jesam"*-reče Isus na to, *„od sad ćes me vidit za to, s desna Bogu gor sjedećeg, s neba slavno dolazećeg."* Na to Kajfa ciknu ljuto, razdrije svite, viku kruto: *„Čuste l psovku koju reče, zar svjedodžbe treba veće!?"* A razdrazen puk jednime viknu glasom: *„na smrt s njime!"* Te grdeć ga i bijući Pilatovoj odu kući. Pilatovu u dvorištu Isukrsta na smrt ištu. Pilat, koj' ga ispitkiva, ne našav ga ništa kriva, da ne viču jošter dalje, k' Irudu ih sve pošalje. Kad Isusa Irud spazi, sja mu radost u obrazi, jer je čuo već odavna za njegova djela slavna, misli da će Isus sada čuda tvorit iznenada. Ali Isus k'o grob šuti, dok se Irud ne razljuti, te sramotu na najveću, bijelu baci na nj' odjeću, i ne rekav riječi dalje, k Pilatu ga natrag šalje. Nato odmah spopanu ga, te k' Pilatu odvedu ga, i skupiv se oko dvora, ljuto viču bez odmora: *„Oj Pilate, što nas trudiš, što ga na smrt ne osudiš?"* Ali Pilat opet traži da razdražen puk ublaži, ne htjede da tad krvnikom, već zapovijed da vojnikom, da ga k' stupu svežu kruto, te izbiju bičem ljuto. Kudgod oštri bič zasiječe, od svud sveta krvca teče; stoji rana sve do rane, teče krvca na sve strane. Kad ga opet odriješiše, plašt skrletni na nj baciše, od trnja mu krunu pletu, njom izrane glavu svetu. Na ruglo ga pozdravljaju, *„Zdrav Židovski bio kralju!"* U obraz mu sveti pljuju, i oči mu zavezuju, pa ga redom obilaze i bijuć ga u obraze. Viču: *„Bi li pogodio, tko te sada udario?"* I ovako nagrđena naružena, izranjena, uze Pilat sam za ruku, predstaviv ga svemu puku: *„Gle čovjeka!"* Glasno reče, misleć smirit će se veće.

Ali narod razjareni, silom ište da se propne, prije nego bude podne. Pilat reče tad upravo: *„Da pogine, nije pravo, ništa nije učinio, za što bi smrt zaslužio. Pustit ću ga rad blagdana, a dat ću vam Barabana, koji je smrt zaslužio, jer čovjeka je ubio."* Al svjetina od svih strana, viče: *"Pusti Barabana, a Isusu smrt dosudi, jer naš zakon tako sudi : smrću križa svak pogini, ko se božjim sinom čini."* Na to Pilat uplaši se u sudnicu povrati se, te Isusu progovori: *„Odakle si; odgovori!"* Šuti Isus, ništ' ne reče, a Pilat se na nj osiječe: *„Zašto mi ne odgovaraš, zašto sebe sam umaraš? Znaš da mogu te pustiti, ili na smrt osuditi."* Na pitanje Pilatovo odgovori Isus ovo: *„Ne bi imo vlasti na to, da ti nije ozgor dato."* Kako Isus to izusti, traži Pilat da ga pusti, Al' badava, jer nanovo podje narod vikat ovo: *„Ne zadaš li smrt ovomu, nisi vjeran caru svomu, jer nas buni proti caru, tvom i našem gospodaru!"* Kad se Pilat osvjedoči da tu nije već pomoći, ruke svoje opra vodom, javno reče pred narodom: *„Neću da sam kriv u Boga smrti ovog pravodenoga."* Al Židovi razjareni viču kao pomamljeni: *„Nek na nas i naše pleme pane ovo krvi breme!"* Pilat videć trud zaludi, Isusa na smrt osudi, i naredi da kasnije sud na križ se i probije. Na osudu crna slova pišu: *„ Isus kralj Židova."* Al Židovom jako žao, što to Pilat napisao: ko pomamni svi skočiše, da te riječi Pilat briše. Al im Pilat riječ presiječe i *„Što pisah, pisah!"* reče. Kada puku sud proštiše, strašne na njeg navališe, križ mu metnu na ramena, strahovito izranjena. Umiljato križ svoj prima, primivši ga podje s njima. Putem smotri neke žene, gdjeno plaču rastužene i reče im: *„Prestanite, i nada mnom ne plačite, Oplakujte djecu svoju, koja ištu krivcu moju, jer će tužno vrijeme priti kadno ćete govoriti: blažene su nedojeće, još sretnije nerodeće! Brda, dol se oborite i nesretne nas pokrijte!"* Na to Isus s teške boli pod križem se sruši doli; nu Židovi priskočiše, nekog Šimu tad najmiše, križ na njega natovare, te iz grada van udare. Kad dodjoše tamo gdi je tužno mjesto Kalvarije, Isukrsta ugrabiše i na križ ga udariše, probodoše noge, ruke, zadaše mu teške muke; kad ga s križem u vis dižu, teče krvca svud po križu. Kada vidi bijedna mati koliko joj dijete pati, od žalosti i od jada, gorko plačuć k' zemlji pada: *„Jao, sinko, dobro moje, ne vidiš li majke svoje? Ti na drugi svijet se spravljaš, mene tužnu kom ostavljaš?"* Gleda Isus s križa doli, na majčine teške boli, plač ga majčin jako muči, ljuta bol mu srce skuči, obrati se na Ivana rastužena, rasplakana: *„Oj Ivane, moj jedini, za moju se majku brini. A ti, mila moja mati, Ivana ćes sinom zvati."* Dok na križu to se zbiva, dol' na strašni rik odziva. Isusovi ubojice svi ga ruže nemilice, što čas to ga gore psuju, na sveto mu tijelu pljuju, i pristupiv bliže križu, do nebesa viku dižu: *"Ti, koj druge spasit možeš, zašto sebi ne pomožeš?Ako sin si vječnog Boga sidji dolje s križa svoga, pak ćemo ti vjerovati i slavu ti božju dati!"* Drugi viču: *„Da si zdravo, kraljevska i sjajna glavo!"* Sad i lupež s lijeve strane Isukrsta ružit stane. Al' onaj na desnoj strani, Isukrsta oštro brani, Reče drugu: *„Mi dobismo što po pravu zaslužismo, al mi kaži, šta učini, ovaj sveti i nevini?"* I kajuć' se ljuto cvili: *„Smiluj mi se Bože mili, i sjeti se duše moje, kad u carstvo dodješ svoje!"* Isukrst mu sve oprosti i reče mu pun milosti: *„Prije neg' će danak proći ti ćes sa mnom u raj doći."* Dok ga ljudi kunu doli, Isukrst se za njih moli: *„Oprosti im, Gospodine, jer ne znaju što to čine."* I budući ga žedja mori, *„Žedjam!"* glasno progovori. Uzmu spužvu tad vojnici, pruže mu je na trstici punu octa, punu žuči, da ga muka jače muči. Kad okusi vidi što je je reče glasno: *„Svršeno je! Oče moj, u ruku tvoju preporučam dušu svoju!"* Kako riječi te izusti, nagne glavu: dušu pusti. Na to tama sve pokrije, za oblak se sunce skrije. Zastor crvke razdere se, a zemlja se strašno strese; pećine se raspadaju, grobovi se otvaraju, iz njih mrti van izlaze, i grad sveti obilaze: barem mrtva narav žali, ali mnogi izmedj' svijeta videć što ih svuda sreta, u Isusa gor gledaju, u prsa se udaraju, i kajuć se vape tiho: *„Ipak Božji sin je bio!"* U to vojnik iznenada sulicom mu bok probada, iz njeg teče krv i voda, pred očima sveg' naroda. Pa da sve se ono zgodi, što nam Božja riječ navodi, počmu čete silovite Isusove kupit svite, sastanu se, kocke vade, da se dijeleć ne zavade, i što kocke kom dosude to njegovo nek i bude. Kada svite podijelišе i večernji mrak spaziše, ostavljaju mjesto jada, odu putem svetog grada.

Kad je svuda noć nastala, svud tišina zavladala, večenjim je vidit mrakom dva čovjeka ić' sokakom. Josipa i Nikodema, od žalosti skoro nijema. Ovi božji pravednici, Isusovi učenici, pred Pilata stupe smjelo, Isusovo ištu tijelo. Što mološe, izmoliše k svom se društvu povratiše, i svi odu izvan grada, puni tuge puni jada; odu tijelo da sahrane, da na križu ne ostane. Mal' ih žalost ne umori, kad dojdose križu gori i smotriše tijelo sveto strahovito razapeto. Grudi sijeku ljute boli kad Isusa snimlju doli. Plačuć ljube svetu glavu od trn-krune svu krvavu; ljube prsi probodene, pak puštaju božje tijelo u majčino sveto krilo. Više mrtva nego živa, majka sinka svog cjeliva; milujuć mu blijedo lice, gorke roni na nj suzice: plače, plače, mili Bože kako samo mati može: *„Jao meni, sinko dragi, gdje je sad taj pozdrav blagi, kojim me je andjel bio jednoć lijepo pozdravio, da ću biti ja blažena i sretnija od svih žena! A sad blijedim kano stina, gledeć svoga mrtvog sina, jao, moje lice bijelo, kako si mi potamnjelo! Oči prije zvijezde jasne, usta, prije ruže krasne, ruke bijele kao lale, kamo ste mi sad nestale! Što ću sama na tom svijetu bez tebe moj lijepi cvijetu!"* Iznemože, tužit presta, jer života u njoj nesta, od žalosti i od jada polak mrtva k zemlji pada. Na to uze sva družina sveto tijelo Božjeg Sina; dragomašću pomaže ga i u platno uvije ga. U grob, lijepo istesani, odnese ga i sahrani, plačući za božjim sinom, Isukrstom Gospodinom. O kršćanski puče mili i ti plači i procvili, na koljena odmah klekni, gospodinu svome rekni: *„Slava tebe božji sinu, što za griješni svijet pogínu! Tebi slava i poštenje, nam griješnikom oproštenje. Sine Božji, budi hvaljen po sve vijeke vijeka!"* Amen

Hodočasnici iz Podravine pripremaju se na hodočašće u Voćin, u Hrvatsku

Podravski Hrvati, kako reče predsjednica Hrvatske narodnosne samouprave u Križevcima gđa Ruža Hum, vrlo rado hodočaste u hrvatska svetišta, obišli su tako dosta prošteništa, a prvog svibnja ove godine žele otputovati u Voćin, gdje će sudjelovati svetoj misi s početkom u 11 sati. Doznajemo od gđe Hum, kako upravo toga dana sve vjernike iz Podravine na isto hodočašće poziva martinački svećenik vlč. Augustin Darnai. U proljeće 1884. godine, teško bolesna supruga voćinksog učitelja zavjetovala se da će ako ozdravi, hodočastiti Gospi u Lourdes. Kako nije odmah mogla izvršiti zavjet, na savjet svog ispovjednika, zamijenila je stari zavjet novim – kupila je kip Gospe Lurdske za svoju, ionako Gospi posvećenu, crkvu. Prvo slavlje Majke Božje pred novim kipom bilo je na blagdan Pohođenja Marijina, 2. srpnja 1885., a dvije godine kasnije, Kip je okrunjen srebrnom krunom. U početku je bilo i čudesnih ozdravljenja, pa je puk sve više dolazio hodočastiti svojoj Majci u Voćin.

Osvajanje kazališta

Pečuško hrvatsko kazalište ove godine slavi 20. obljetnicu svoga postojanja

Teatar „branik hrvatske riječi" osnovan je 1992. godine kao prva manjinska ustanova u Mađarkoj koja je utemeljena samoinicjativno, kao rezultat zalaganja civilne sfere, kako se ističe u monografiji koja je objavljena za desetu godišnjicu. Osnivač, sada umirovljeni direktor ustanove, Antun Vidaković, je u programsku politiku uvrstio i predstave vjerskom tematikom. Tako je u korizmi godine 1995. premijerno izvedena Muka Gospodina našega Isusa Krista, za koju je pjesme odabrao tada već teško bolestan pečuški učitelj-kantor, Ladislav Matušek. Predstavu je režirao Stipan Filaković mlađi a ostvarena je u suradnji pjevačkog zbora Augusta Šenoe iz Pečuha te ansambla Baranja. Ovu je predstavu kod crkve Snježne Gospe u Pečuhu snimila i Hrvatska kronika. 2005.godine stavljeno je na reperotar Uskrsnuće Rajmonda Kuparea u režiji također Stipana Filakovića, uz sudjelovanje pjevačkog zbora Ladislava Matušeka iz Kukinja. Skoro je ista ekipa za Božić 2009. izvela Betlehemsku zvijezdu, po izvornom tekstu Mavra Vetranovića „Prikazanje od poroda Jezusova". Te su predstave izvedene u crkvama i veoma su dobro prihvaćene. Kako veli sadašnji ravnatelj Slaven Vidaković, uskoro će vodstvo kazališta ponovo proraditi na tome da se na program kazališta stavi još jedna predstava vjerskom tematikom.

Fotografije sa televizijskog snimanja „Muke Gospodina našega Isusa Krista"

Hrvatske dječje igre u županiji Baranji

Iz diplomskog rada Andrása Mészárosa
Pečuh, 2008.

Prikupljanje dječjih igara nije bio jednostavan zadatak, naime veći dio starijeg naraštaja se tih pjesmica, igara ne sjeća, to su sadašnji sedamdesetogodišnjaci, oni su bili djeca školske dobi tridesedetih godina prošloga stoljeća, kada se u mađarskom školskom sustavu zabranjivao jezik manjina, da bi se djeca što prije i što bolje mogla ujključiti u nastavu na mađarskom jeziku. Moje su sugovornice postale mame pedesetih godina, tada su se zapošljavale, pa su se sa njihovom djecom bavile bake, kojih naravno danas već nema. Za vrijeme socijalizma se također malo vremena posvećivalo jačanju manjinskog identiteta, u našem slučaju hrvatskog. Što se prikupljanja tiče, otežavajuća komponenta bile su i mješovite, mađarsko-hrvatske zajednice, pogotovo u školama. Ukoliko se u igru uključilo samo jedno dijete, bez znanja hrvatskog jezika, jezik komunikacije postao je mađarski. Veći dio svoga istraživačkog rada obavio sam u naseljima gdje žive bošnjački Hrvati, radi se u selima u okolici Pečuha. → → →

1. Igrice za one najmanje, pobrojavaju se prsti

Šarac, marac
Križič mali
Reži, maži

Jenojli, dvojli,
Karojli, sipsi,
Kalipsi, sinešice,
Sine more,
Pavlec, zvektac,
Katanac
(Kukinj)

Jedan prst,
Dva prsta, tri,
S ovim prstom,
Četiri prsta, pet.
(Kukinj)

Ova noga klima,
Pila bi' vina,
Ova druga neće,
Ta bi' jela leće.
(Kukinj, Semelj
Semartin, Salanta)

2. Plesovi „biranje para"

l

Ig - ra kol - lo u dva - de - set i dva

U tom ko - lu lje - pa Ma - ra i - ma

Igra kolo u dvadeset i dva,
U tom kolu ljepa Mara ima.
A ta Mara medna usta ima,
Da me hoće poljubiti š njima.
Voljela bi' neg' carevo blago,
Ljubi Maro tko je tebi drago.
(Salanta)

s

Sir mo - nja do sir mon - ja tra - va rast kra - va past Lje - pa Ma - ra u ko - lo

Šir monja, došir monja,
Trava rast', trava past',
Ljepa Mara u kolo.

Šir monja, došir monja,
Trava rast', trava past',
Ljepa Mara iz kola.
(Kukinj)

s

Ej go - ri lam - pa i u lam - pi slam____ ka

Des - no, lje - vo sla - ma sje - no

Mi - ci prs - ti - ma Lu - paj dla - ni - ma Ig - raj s no ga - ma

Ej, gori lampa, i u lampi slamka,
Ej, gori lampa, i u lampi slamka,
Desno, ljevo, slama, sjeno,
Miči prstima, lupaj dlanima,
Igraj s nogama.
(Katolj)

f

Ka - li - lo, ka - li - lo kroz ka - li - lo vid - lo pe - ro
Sjaj - no ze - le - no Lu - pi s no - gom o zem - lju
Pa iz - bi - raj ko - ga os!

Kalilo, kalilo,
Kroz kalilo vidlo pero,
Sjajno, zeleno,
Lupi s nogom o zemlju,
Pa izbiraj koga oš!
(Katolj)

s

Ska - ce vre - bac u ko lu
Po - go - di - te ko - ga vo - lim ja
je - dan, dva te - be lju - bim ja

Skače vrebac u kolu,
Pogodite koga volim ja,
Jedan, dva tebe ljubim ja.
(Pogan)

Zabilježio: Lenart Traum

3. Brojalice

Igraj, igraj mali ćos!
Kud ću igrat, kad sam bos. Kupi meni sandale, ja ću igrat' najbolje. (Kukinj)

Kuvala bi' kiselice
A sirćeta nemam,
Zvala bi' te na večeru,
A kašiku nemam.
(Salanta)

Kiša pada, sunce sja,
Cigani se ležu,
Na popovom bregu,
Pop lati zvečku,
Pa udari mačku,
Mačka kaže:
Njau, njau,
Švabo kaže:
Bau, bau.
(Kukinj)

Eci peci, pec,
Ti si mali zec,
Ja sam mala cica-maca,
Eci, peci, pec.
(Ata)

Hopa-cupa tananac,
Ti si mali magarac.
(Ata)

Jedan, dva tri,
Svađaju se fratri,
U kući za vrati,
Jedan viče: Du-du,
Imam ženu ludu!
Ja ju ćeram repu kopat',
Ona neće repu kopat',
Veće ide vino lokat'.
(Semelj)

KAZIVAČI

Kukinj
Marta Racković-Ištoković - rođena u Kukinju, 30. 05. 1934.
Marica Stanić-Mali - rođena u Kukinju 11. 03. 1935.
Marta Severinac-Tarađija - rođena u Kukinju 20. 02. 1927.

Salanta
Milica Antalović-Lukač - rođena u Salanti 24. 06. 1936.
Marija Kadija-Štandovar - rođena u Salanti 20. 02. 1933.
Marica Bošnjak-Štandovar - rođena u Salanti 14. 06. 1930.
Marko Borbaš - rođen u Salanti 04. 02. 1928.

Semelj
Marica Bogdan-Mijatović - rođena u Semelju 15. 07. 1935.
Anica Stanić-Horvat - rođena u Poganu 10. 12. 1927.

Pogan
Marija Tabak-Kozarić - rođena u Poganu 22. 08. 1922.
Marica Salanćanin-Bošnjak - rođena u Poganu 27. 12. 1922.
Marica Bunjevac-Stanić - rođena u Poganu 16. 11. 1920.
Anica Horvat - rođena u Poganu 10. 12. 1927.

Ata
Ibolya Benyak-Domjan - rođena u Biši na Pustari, veći dio djetinjstva provela u Ati.

An-tan-ti-ne
So-raka-vine,
So-reke-rekeke,
Cigan Đuro fekete.
(Kukinj)

Sjedi vrančić na kući,
U crvenoj papuči.
(Pogan)

Kad sam doma doš'o,
Sve se grije naš'o,
Patku potkovanu,
Gusku zauzdanu
Zec Boga moli,
A lisica zvoni,
Kurjak misu služi.
(Salanta)

Znanstveni skup Pasionska baština u Somboru

U organizaciji Udruge Pasionska baština Zagreb i udruge Urbani šokci Sombor, 10. -13. 05. 2012. održat će se u Somboru znanstveni skup na kiojemu će se govoriti na temu "Muka kao nepresušno nadahnuće kulture u tradiciji, književnosti, likovnosti, glazbi, običajima Hrvata na prostoru u kojem živimo. Kulturna baština Bunjevaca i Šokaca sve tamo do gradišćanskih Hrvata Mađarske i Austrije veoma je bogata, pa će se od predavača čuti mnogo zanimljiivih izlaganja, pišu u pozivnom pismu, u ime organizatora, mr. Jozo Čikeš, predsjednik Udruge Pasionska baština i Marija Šeremešić, predsjednica udruge Urbani šokci.

TIHA NOĆ SE EVO SPUSTI, SAD ĆU NA POČINAK POĆ.
MOJA ZADNJA RIJEČ NEK BUDE, ISUSE MOJ, LAKU NOĆ!
PRED SREDIŠTEM, NA OLTARU, BDIJE VJEČNJEG SVJETLA MOĆ.
S ANĐELIMA ŠAPĆEM TIHO, ISUSE MOJ, LAKU NOĆ!
O, ISUSE, TU ME ČEKAJ, SUTRA ĆU TI OPET DOĆ.
ZADNJI POZDRAV TEBI ŠALJEM, ISUSE MOJ, LAKU NOĆ!
DULJE NE SMJEM VIŠE BITI, MORAM NA POČINAK POĆ.
PODAJ SVOJIM BLAGOSLOVOM, ISUSE MOJ, LAKU NOĆ!

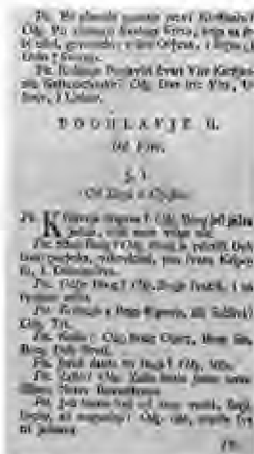
ZNAMENITI HRVATI U MAĐARSKOJ

Neolatinski pjesnik Stjepan Adić (1730. – 1790.)

NAUK

KERSTIANSKI.

Rođen je u Rajevoselu, u Srijemu, 1730. godine. Otac mu je bio Ilija Adić, vice kapetan krajišničke konjaničke pukovnije. Djed mu je Stjepan Adić bio isvrsne vojne sposobnosti koji je za vrijeme turskih ratova služio pod nesmrtnim vojskovođom, princom Eugenom Savoyskim, istaknuvši se u zauzimanju utvrda u Srbiji i Bosni. Sudjelovao je i u pregovorima prigodom sklapanja mira, glede ustanovljenja granica. S obzirom da je na tim područjima imao sjajne vojne uspjehe njegov je ugled stalno rastao. Ilija Adić, otac Stjepanov živio je na obali Save u Rajevu Selu, na graničnom području sa Srijemskom županijom (tada varmeđijom). U takvoj je obitelji rođen Stjepan Adić, gdje je prema gore navedenim podacima bila određana njegova vojna karijera. Međutim, temelje znanosti položio je u gradovima Vukovaru i Iloku, tj. u nižim razredima (inferiores classes), ali koliko ih je godina pohađao nepoznato nam je. Tada su mu neočekivano preminula oba roditelja. Poveden primjerom svoga djede odlučio je da će nastaviti poziv u vojsci, ali „od rođenja bio je meke duše, nije bio sklon Marsu, htio je slijediti blagu Minervu". Škole je pohađao u Vukovaru i Iloku; više razrede u Segedinu, kod piarista, gdje godište završava uspješno i sa pohvalom. Ovdje se je ugledao na pjesnika Márka Koricsányija i instruktora kazališnih izvedbi, Dávida Biróa. Nastavlja filozofski studij u Budimu, gdje sluša isusovca, doktora teologije, Ivana Fonovića (1715. – 1788.) koji je predavao u Koložvaru, Budimu, Đuru, Trnavi, Kaši, Karlovcu, Budimu i Jegri (Eger). U međuvremenu pečuški biskup György Klimó (1710. – 1777.), (prema nekima po porijeklu bio je Hrvat, zavaše se Juraj Klimović), „čija je tada dijeceza dosegla sve do Save" dočuo je za uspješnog mladića Adića te je planirao da će „on u Božjoj službi biti usjpešan na slavonskim područjima", stoga je primljen među sjemeništarce u Pečuhu. Biskup Klimo kasnije ga šalje „na kušanje svetih znanosti" u Zagreb, Beč i Trnavu, gdje je na sveučilištima učio povijest i crkveno pravo te na hebrejskom i grčkom jeziku teologiju. Ispite je položio odličnim uspjehom. Po povratku zadržavao se u biskupskom dvoru. Bio je poslan u Nemce za župnika. Uskoro je postao dekan i bio član biskupske sudske svete stolice te je nakon četrnaest mjesci postao prisjednik srijemske pokrajine. Poslan je u župu Tovarnika, gdje je osamnaest godina vjerno obavljao svoj poziv na zadovoljstvo svog biskupa. Na temelju sukladnosti svojih suvremenika i biskupskog pisma imenovan je kanonikom. U tu čast ga je inaugurirao biskup György Kilimo 28. kolovoza 1776. Adić postaje canonicus theologus a zadaća mu je bila odgoj podmlatka i ravnanje s Licejem, pa je nadzirao ne samo studente već i samu nastavu. Nakon smrti Klimoa postaje ravnateljem Sjemeništa, uz to sjemeništarcima tumačio je Sveto pismo „kao što je to bila i obveza canonicusa thelogusa. Godine 1780. na čelo Pečuške biskupije imenovan je novi biskup, Pál László Eszterházy, bivši gvardijan pavlinaca. Uskoro su slavonski dijelovi Pečuške dijaceze pripali drugoj biskupiji, Adić tada traži da bude razriješen dužnosti župnika i dekana. No dozvolom pape, zadržao upravu župe u Tovarniku i vikarijat za slavonske župe u pečuškoj biskupiji. Važan je podatak da je za njegova života tovarnička župa, godine 1781. odijeljena od Pečuške biskupije i pripojena Đakovačkoj biskupiji. Među pečuškim kanonicima poslije Josefa Kollera (József Kollera) odmah se navodi Stjepan Adić (Agyich István). Pečuški seminarij za svećenike uskoro je premješten u Peštu i djelomično u Požun, Adić je unatoč tome da je bio bolestan i nemoćan na zapovijed biskupa trebao je nastaviti svoj posao. Nema informacija o tome da se je preselio u Požun ali u svojim djelim i dalje navodi taj grad koji je vjerojatno i više puta potražio po dužnosti. Slično svećeniku Kolleru i on je potpomagao siromašne mladiće. Adić je poznat kao vrstan pjesnik. Stihovi su mu prigodničarskog karaktera, kao i poglavlja svezaka teološkog sadržaja. Stvarao je na latinskom jeziku.

Njegova su djela na latinskom jeziku između 1762.-1788. navedena u 26 stavke, a najmanje 28 od kojih svega 18 se točno zna kada su nastala. Imao je i dosta plodne godine, ali bivalo je da između dva nova stiha proteklo čak i deset godina pauze. Od toga prema katalogu Knjižnice Klimó najmanje šest, a kasnije i više je tiskano. Za inaoguraciju biskupa Pála Eszterházyja 29. svibnja 1781. napisao je pastirsku igru Bucolicon koja je izvedena, naime napisana je u dijalozima stoga je bila sposobna za izvedbu pa je predstavljena pečuškoj publici, no manje je zanimljivo da se samom piskupu Eszterházyju nije dopala izvedba, te je izvođačima seminaristima zaprijetio da će biti isključeni iz škole. Stjepan Ađić vjerojatno bio je povezan s drugim hrvatskim pjesnicima: kalačkim biskupom, Adamom Patačićem (1717. – 1794.) i zagrebačkim kanonikom, Franjom Sebastijanovićem (1741. – 1799.), koji pripada unutrašnjohrvatskom neolatinskom pjesništvu, između kojih, kao poveznica, stoji dubrovačko latinsko pjesništvo ujedno i spona prema talijanskom latinskom pjesništvu. Uzimajući u ubzir da se na južnougarskom tlu zapažaju pjesnici, od Janusa Panoniusa (1434. – 1472.) naovamo, time se otvara i uočava jedna nova problematika o postojanju hrvatskog latinskog pjesništvu u sastavu ugarskih državnih okvira, jednako tako, i o možebitnoj povezanosti hrvatskih poeta. Stjepan Ađić ističe se kao zahtijevan pjesnik hrvatske i mađarske književnosti. No njegova djela ostala su u velikom broju u rukopisu koja su pohranjena u pečuškom Centru znanja (Tudás Központ) u Zemaljskoj knjižnici Széchenyi (Országos Széchenyi Könyvtár) u Budimpešti, a prema nekim istraživačima ima ih i u Osijeku. Pri kraju svoga života puno je oboljevao i imao je prema nekima bolest molestia morbarum, dok prema drugima apoplexiju tj. udar kapi, koja mu je dokrajčila život. Umro je 1790. godine, u 60. godini života.

Odabrao: Đuro Franković

U svijetoj zemlji

Kadgod bi čula da je netko posjetio Svetu zemlju, sa čežnjom sam pomislila, kako bi bilo dobro otići tamo-gdje se rodio-odrastao-učio-patio-umro-ali uskrsnuo ISUS KRIST!! Bogu hvala, i meni se ispunila ta ŽELJA. Od 25-og veljače do 3-eg ožujka 2011. godine, nas 5-oro prijatelja iz Pečuha, boravili smo u Svetoj zemlji. Za tih 7 dana posjetili smo sva ona mjesta koja su opisana u Svetom pismu kada je riječ o životu Isusa Krista. Prvog dana smo bili na Brdu osam blaženstava, gdje smo sudjelovali svetoj misi, bila je to prva, za vrijeme našeg hodočasničkog puta. Na Genezaretskom jezeru, kod Jordanskog izvora smo potvrdili krštenje. Drugog dana u Nazaretu posjetili smo baziliku posvećenu Anđeoskom navještenju i tu smo imali svetu misu. Pogledali smo kuću gdje je živio sv. Josip sa obitelji. Zatim smo otputovali u Kanu Galilejsku, gdje je svećenik posvetio bračne parove i obnovili smo bračni zavjet. Taj događaj je bio jako dirljiv za mene a i za ostale bračne parove. Trećeg dana smo bili kod Sredozemnog mora, u Akkou i u Haifiu i tu smo sudjelovali misnom slavlju. Zatim smo otišli u Caesaea Martinum gdje se sveta Marija Majka Božja rodila i provela svoje djetinstvo. Četvrti smo dan proveli u Jerusolimu. Naš hotel je bio na brdu Maslina, odakle je pucao krasan pogled na samo jezgro grada. Prošli smo Križni put noseći križ na ramenima, moleći i razmišljajući o križnom putu Isusa Krista. Na Golgoti, u Bazilici svetog Groba smo više nego sat i pol stajali u redu da bismo stigli do tog Svetog mjesta. Vidjeli smo i mjesto poslijednje večere, crkvu u kojoj je prema legendi usnula Djevica Marija. Petog dana smo otputovali u Betlehem, u Bazilici Rođenja pjevali smo božićne pjesme, baš kao da je bio Božić! Iz Betlehema smo se vratili u Jeruzalem, da pogledamo Getsemanski vrt sa više stoljetnim maslinama, gdje je počela muka Isusova. Tu sam se tako osjećala kao da smo i mi Isusom ulazili u Jeruzalem na Cvjetnicu. Posjetili smo i crkvu Svih Nacija, crkvu Očenaša i Dominus Flevit. Šesti dan poslije svete mise smo bili u Qumranu, Ein Gediu, pogledali smo tvrđu Massada. Sedmog dana našega hodočašća smo bili u Ein Karemu gdje je bazilika posvećena susretu Svete Elizabete sa majkom Marijom. Svetu misu smo imali u crkvi Svetog Ivana Krstitelja. Dragi Čitatelji! Ukratko sam pokušala napisati što je sve stalo u tih sedam dana. Nisam ulazila u detalje jer to nije ni važno, možda samo za nas koji smo tamo bili. Ali moram istaknuti da je jako brzo prošlo to vrijeme, i da bi se još puno toga moglo napisati. Željela sam podijeliti svoje doživljaje koje sam smatrala važnim. Za mene i moje suputnike je bio nezaboravan hodočasnički put! Doživjeti Božju milost preko svetih misa, kada sam aktivno sudjelovala u misnom slavlju sa čitanjem, sa molitvom vjernika, sa pjevanjem i tako osjetiti blizinu Svevišnjega!

Marija Bošnjak

Više nego uspješne promocije Zornice nove

16-og siječnja ove godine je u pečuškom Hrvatskom klubu Augusta Šenoe održana je pred mnogobrojnom publikom promocija božićnog broja Zornice nove. O listu su govorili vlč. Franjo Pavleković župnik crkve Svete Elizabete Ugarske, koji se primio da će svojim savjetima stručno usmjeravati časopis, novinarka i urednica Judit Klein, koja je kao članica savjetodavnog tijela pečuške zaklade Közép-európai Műhely Alapítvány, pripomogla u finasiranju ovoga izdanja, kao i glavna urednica Milica Klaić-Tarađija. Na početku i na kraju predstavljanja pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe. Bile su to prigodne, adventske i božične pjesme.

Snimka: Akoš Kollar

Hrvatska samouprava županije Šomođ na čelu sa Jozom Solgom organizirala je promociju 8-og veljače 2012. u Barču, u Domu kulture, gdje se također okupio veoma lijep broj zainteresiranih, ne obazirajući se na loše vrijeme. O izdanju su govorile generalna konzulica Republike Hrvatske o Pečuhu Ljiljana Pancirov i glavna urednica Milica Klaić –Tarađija. Večer je uveličalo pjevanjem jedne božićne i nekolicine pokladnih, veselih pjesama Izvorno folklornu društvo Drava.

Snimka: Iz arhive Generalnog konzulata RH u Pečuhu

RADOSNA GOSPA BAČKA
Ikona slikara Dima iz g. 1685.